

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก มีผล การวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กและเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการฝึกอบรมและศึกษาความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กซึ่งผ่านการฝึกอบรม เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย สำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก”

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยดำเนินการดังนี้

1. สอบถามความต้องการในการฝึกอบรมโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ดูแลเด็กของสถานเลี้ยงเด็ก จำนวน 100 คน
2. สร้างหลักสูตรการฝึกอบรม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมในเนื้อหา ก่อนนำไปทดลองใช้กับผู้ดูแลเด็กของโรงเรียนเอกชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความเหมาะสมในเรื่องของเวลา เนื้อหา สื่อที่ใช้ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการอบรมก่อนนำมาปรับใช้จริง
3. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย แล้วนำไปตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดลองใช้กับผู้ดูแลเด็กของโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา ก่อนนำมาปรับใช้จริง
4. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กหลังการฝึกอบรม แล้วนำไปตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ก่อนนำมาปรับใช้จริง
5. ดำเนินการฝึกอบรม ระหว่างวันที่ 24-25 กรกฎาคม 2542 ณ โรงเรียนอนุบาลสภาพรอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างและหลังการฝึกอบรม 1 เดือน ในช่วงระหว่างวันที่ 24-28 สิงหาคม 2542
7. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จากการสอบถามความต้องการก่อนการฝึกอบรม (need assessment) ของผู้ดูแลเด็กจากสถานรับเลี้ยงเด็ก จำนวน 118 คน ร้อยละ 91.00 ต้องการเข้ารับการฝึกอบรม ในจำนวนนี้ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่อง บทบาทผู้ดูแลเด็ก พัฒนาการเด็ก การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และด้านร่างกาย

ช่วงเวลาที่ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 74.36 ต้องการฝึกอบรมคือ ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 77.98 ต้องการให้จัดการฝึกอบรม โดยใช้เวลา 2 วัน ร้อยละ 62.26 ต้องการให้จัดอบรมตามโรงแรมทั่วไป

2. จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba) เริ่มจากพื้นฐานการวิเคราะห์ความจำเป็น ได้แก่ ความต้องการในการฝึกอบรมตามสภาพที่เป็นจริงของผู้ดูแลเด็ก หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย

2.1 เนื้อหาการฝึกอบรม ได้แก่ พัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.2 องค์ประกอบของชุดฝึกอบรมมีดังนี้ ชุดฝึกอบรม เนื้อหา /สาระสำคัญ วัตถุประสงค์ กิจกรรม วิทยาการ สื่ออุปกรณ์ การประเมินผล

3. คะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม (t-test) ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรม (ร้อยละ 11.8) ของผู้ดูแลเด็กสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม (ร้อยละ 6.073) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

4. ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมหลังการฝึกอบรมของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 100 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.00 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 60.00 มีวุฒิการศึกษาระดับชั้น ม.6 หรือเทียบเท่า ร้อยละ 65.00 มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 100 ได้ผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาแล้ว

ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรม ได้นำความรู้ไปจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ทั้งการพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็กในระดับมากทุกรายการ ยกเว้นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กหรือการเล่นเกมการศึกษาที่จัดในระดับปานกลาง

ในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรมจัดกิจกรรมด้านการฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง การฝึกให้เด็กรู้จักผู้อื่นและฝึกให้เด็กเป็นผู้มีจริยธรรมในระดับมากทุกด้าน

สำหรับการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านสังคม ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรมจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด 2 เรื่องคือ การฝึกมารยาทและการฝึกลักษณะนิสัย ส่วนเรื่องการฝึกระเบียบวินัยและฝึกความรับผิดชอบจัดได้ในระดับมาก ด้านการฝึกทักษะทางสังคมมีการฝึกการพูดคุยสนทนาได้ตอบในระดับมากที่สุด ส่วนเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นได้ในระดับมาก สำหรับด้านการรักษาสภาพแวดล้อมและการอนุรักษ์ มีการจัดกิจกรรมในระดับมากในเรื่องการฝึกดูแลอุปกรณ์ของใช้ของตนเองและส่วนรวมและการฝึกดูแลความเป็นระเบียบของสถานที่

ในด้านการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรมจัดกิจกรรมด้านนี้ในระดับมาก ทั้งเรื่องการพัฒนาภาษา การฝึกจำแนกและหาความสัมพันธ์ของสิ่งรอบตัว และการฝึกคิดหาเหตุผลผ่านการเล่นเกม

อภิปรายผล

1. ความต้องการในการฝึกอบรมของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 91.00 ได้แสดงความต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรม โดยส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรมโดยใช้เวลา 2 วัน ช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ และระบุหัวข้อการฝึกอบรมว่าด้วยเรื่องบทบาทผู้ดูแลเด็ก พัฒนาการเด็ก และการเตรียมความพร้อมด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา น่าจะอภิปรายได้ว่า ผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ให้การดูแลและพัฒนาเด็กทดแทนบิดามารดา มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในการรับภาระนี้เป็นอย่างดี และเห็นความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับการอบรมอย่างเร่งด่วน โดยใช้เวลาระยะสั้นในช่วงวันหยุดซึ่งไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อการเปิดให้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก การที่ผู้ดูแลเด็กระบุหัวข้อในการเข้ารับการอบรม เช่นที่พบ แสดงว่า ผู้ดูแลเด็กมีความเข้าใจว่า ความรู้ (Knowledge) ที่ได้จากการอบรมจะเพิ่มสูงขึ้นได้จนสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่ให้สมบูรณ์ต่อไป ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2526) ได้กล่าวไว้ อาร์ซินีกา (Arciniega, 1972) ศึกษาผลการอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครูปฐมวัยและพบว่า ครูที่ผ่านการอบรมมีพฤติกรรมการสอนที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับที่ รีท (Reat, 1987) ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกอบรมครูอนุบาลในระหว่างประจำการ พบว่า ครูที่ผ่านการฝึกอบรม และได้รับการติดตามผลการปฏิบัติหลังการฝึกอบรม มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนดีกว่าครูกลุ่มควบคุม จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อสนองความต้องการของผู้ดูแลเด็กในการวิจัยครั้งนี้

2. หลักสูตรการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย สำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก” ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้ในการวิจัยครั้งนี้ น่าจะถือได้ว่าเป็น หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพฉบับหนึ่ง ไม่ว่าจะพิจารณาแง่มุมที่เป็นผลลัพธ์ของการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านคะแนนทดสอบของผู้ดูแลเด็กหลังการฝึกอบรม ซึ่งเพิ่มสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการสอบถามความคิดเห็นถึงการปฏิบัติงานของผู้ดูแล เด็กหลังการฝึกอบรมซึ่งพบว่า มีการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม แก่เด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาในระดับมากที่สุดและระดับมากเป็นส่วน ใหญ่ ซึ่งแสดงถึงว่าหลักสูตรดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณา ในแง่ของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดวัตถุ- ประสงค์ (Objective Model) ของไทเลอร์ (Tyler) ผนวกกับแนวพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba) ซึ่ง ขยายจากของไทเลอร์ ขั้นตอนอันสำคัญที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ฝึกอบรมสัมฤทธิ์ผล ยังเกี่ยวข้อง กับเทคนิคการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาใช้และการพิจารณาตัววิทยากรการฝึกอบรมที่มีความรู้มี ประสบการณ์อีกด้วย

ในส่วนของเทคนิคการฝึกอบรมนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมโดยเน้นการให้ ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลางเป็นส่วนใหญ่โดยใช้เทคนิค การแบ่งกลุ่มระดมสมอง การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม การศึกษาเอกสารประกอบการฝึกอบรม การเล่นเกม การฝึกปฏิบัติจริง การใช้ความคิดจินตนาการสร้างสรรค์ การทดลอง การเชิดหุ่นและเล่นละคร เป็นต้น จึงก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจตามมา สอดคล้องกับที่ ธงชัย สันติวงศ์ (2525) และกริช อัมโภชน (2520) ซึ่งได้กล่าวว่า การอบรมที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการเตรียมเอกสารที่อ่านเข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน มีการใช้เทคนิคโดยการสร้างบรรยากาศให้มีการปฏิบัติจริง จะเป็นการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทราบปัญหาและรู้ถึงแนวทางในการแก้ปัญหา เมื่อได้นำกลับไป ปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักการเหล่านี้ตลอดทุกขั้นตอนที่เตรียมเอกสาร และกำหนดเทคนิคที่ ใช้ในการฝึกอบรม

ในส่วนของการพิจารณาวิทยากรและการดำเนินการฝึกอบรมนั้นก็เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยเชื่อใน องค์ประกอบที่ทำให้การอบรมดำเนินไปได้ตามจุดประสงค์ประการหนึ่งซึ่ง น้อย ศิริโชติ (2524) ได้ กล่าวไว้ว่า นอกจากต้องมีหัวข้อวิชา มีวัตถุประสงค์ มีเนื้อหาสาระ มีเทคนิควิธีการ มีระยะเวลาและ ตารางการฝึกอบรมที่ชัดเจนแล้ว วิทยากรที่เหมาะสมในแต่ละวิชา นับเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การ ฝึกอบรมสำเร็จลงด้วยดีเช่นกัน ผู้วิจัยจึงได้ค้นหาตัววิทยากร โดยประสานข้อมูลไปยังชมรม ผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งก่อตั้งมาได้ 14 ปีแล้ว (เริ่มก่อตั้ง พ.ศ. 2528) และ

รับภาระในการจัดอบรมผู้ดูแลเด็กมาโดยตลอด ซึ่งได้รับการชี้แนะตัวบุคลากรผู้มีความรู้ มีประสบการณ์และคลุกคลีอยู่กับงานฝึกอบรมของสถานรับเลี้ยงเด็กมานานและเมื่อผู้วิจัยได้ติดตามศึกษาผลงานด้านเอกสารการฝึกอบรมและเข้าสังเกตการณ์ให้การฝึกอบรมของคณะวิทยากรหลายครั้ง ทำให้เชื่อมั่นในความเหมาะสมของตัววิทยากรกับหลักสูตรการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้น จึงได้มีการประสานร่วมมือและสร้างความเข้าใจกับคณะวิทยากรก่อนการฝึกอบรมจะเริ่มขึ้นในช่วงเวลาที่เพียงพอแก่การเตรียมการร่วมกัน ประกอบกับได้รับความอนุเคราะห์การประชาสัมพันธ์โครงการไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างดียิ่งจากประธานชมรมผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กจังหวัดเชียงใหม่คนปัจจุบัน และเจ้าของสถานที่ในการจัดอบรมที่อำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน ตลอดช่วงการฝึกอบรม ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง และผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงสัมฤทธิ์ผลในการฝึกอบรมซึ่งเกิดขึ้นกับผู้ดูแลเด็ก ทั้งในแง่ของคุณภาพการปฏิบัติงานและการทดสอบหลังการฝึกอบรมทั้ง 2 ด้าน จึงน่าจะเป็นผลสะท้อนกลับที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นทั้งในภาพรวมและในประเด็นย่อย อันเป็นประเด็นหลักของวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้โดยครบถ้วนในทุกประเด็น

3. คะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม

การที่ผู้ดูแลเด็กมีคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ย่อมแสดงให้เห็นถึงว่าหลักสูตรการฝึกอบรมและกระบวนการฝึกอบรมตลอดจนวิทยากรการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมเพิ่มสูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด เมตไตรพันธ์ (2530) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทย ที่พบว่า หลังการฝึกอบรม ผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่า หลักสูตรและการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีคุณภาพสูงกว่าระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ลีตระกูล (2532) เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร สำหรับลูกกรรมการก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลูกกรรมการก่อสร้างได้คะแนนทดสอบหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

4. ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมหลังการฝึกอบรมของครูผู้ดูแลเด็ก

เมื่อมีการติดตามผลในเวลา 1 เดือนหลังการฝึกอบรม เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก” ซึ่งพบว่า

ผู้ดูแลเด็กนำความรู้ไปจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็กในระดับมาก ยกเว้นกล้ามเนื้อมัดเล็กเรื่อง การเล่นเกมการศึกษา ที่นำไปจัดในระดับ ปานกลาง จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจนำสู่การอธิบายได้ว่า กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่เป็น กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้เริ่มมีแขนขาที่มีความแข็งแรงและคล่องแคล่วมากขึ้น สมอง กระดูกและกล้ามเนื้อพัฒนาสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่งและทำกิจกรรมที่ใช้ อวัยวะร่างกายทุกส่วนได้ดีขึ้น (จิตตินันท์ เตชะคุปต์, 2527, หน้า 41) ครูจึงสามารถจัดกิจกรรม เตรียมความพร้อมด้านร่างกายได้บรรลุผลในระดับมาก ในส่วนของการเล่นเกมการศึกษาซึ่งจัดได้ใน ระดับปานกลางนั้นอาจวิเคราะห์ได้ว่า เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีอายุระหว่างแรกเกิดถึง 5 ปี (ภาควิชาการอนุบาลศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2534, หน้า 1) ลักษณะของพัฒนาการเริ่มจาก ส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย เช่น ใช้ลำตัวเคลื่อนไหวได้ก่อนใช้แขนขา มองเห็นวัตถุชิ้นใหญ่ได้ก่อนชิ้นเล็ก (Mina Swaminathan 1989 อ้างใน พิทยาภรณ์ มานะจุติ, 2536, หน้า 9) อาจเป็นสาเหตุที่เด็กยังอยู่ ในระยะพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบจับ เกมการศึกษา อาทิเช่น เกมจับคู่ภาพ เกมต่อ ภาพหรือเกมภาพตัดต่อ มักมีขนาดเล็กประกอบขึ้นด้วยชิ้นส่วนมากขึ้นในแต่ละชุด อีกทั้งเนื้อหาของ เกมแต่ละเกม มักมีรายละเอียดที่เด็กจะต้องใช้การสังเกตและแยกแยะที่เกี่ยวข้องกับโจทย์หลายแง่มุม เป็นเหตุให้การตอบสนองของเด็กต่อการจัดเสนอเกมของครู ทำได้เพียงระดับปานกลาง อีกทั้งเมื่อครู เห็นว่าเด็กมีการเล่นเกมในระดับปานกลาง ครูอาจคิดว่าเด็กสนใจน้อยกว่าการเล่นอย่างอื่น เด็กยังเล็ก เกินไป หรือยังไม่พร้อมที่จะเล่นมากนัก จึงนำไปจัดให้เด็กเล่นปานกลางเท่านั้น อีกประการหนึ่ง เกม การศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการผลิตมาก มีรายละเอียดในการวางแผนการผลิตเยอะมากกว่าของ เล่นอย่างอื่น การหาซื้อทำได้ยากและมีราคาแพง อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ครูนำเสนอต่อเด็กเพื่อพัฒนา กล้ามเนื้อมัดเล็กน้อยกว่าอย่างอื่น

ด้านการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมด้านนี้ ได้ในระดับมากทุกเรื่อง ทั้งเรื่องการฝึกให้รู้จักตนเอง ฝึกให้รู้จักผู้อื่น และฝึกให้มีจริยธรรม อาจเป็น เพราะเด็กปฐมวัย เริ่มยอมรับความจริงได้บ้าง มีการฟังเหตุผลและคำแนะนำจากผู้ใหญ่ เลียนแบบการ กระทำของผู้ใหญ่และคนใกล้ชิด โดยเฉพาะวัย 5 ปี ชอบแสดงความเป็นมิตรและมีน้ำใจต่อผู้อื่น และ ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น เมื่อผู้ดูแลเด็กนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้จากการฝึกอบรมไปจัดให้แก่เด็ก ซึ่ง ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องราวความสนใจ มีการเล่านิทาน ให้ดูรูปภาพแล้วแสดง ความรู้สึกยอมเป็นการช่วยให้เด็กได้รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการแสดงออกตาม ความพอใจ เมื่อทำผิดครูจะเป็นแบบอย่างของการแสดงออกที่ดีให้เด็กรู้จักผิด-ถูก สร้างบรรยากาศให้ เด็กได้เรียนรู้ด้วยความมั่นใจจากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลผู้ใกล้ชิด ซึ่งเป็นวิธีการฝึกฝนที่เหมาะสม กับวัยของเด็กมาก ผู้ดูแลเด็กจึงสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากในทุกเรื่อง

ด้านการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านสังคม ซึ่งผู้ดูแลเด็กสามารถนำกิจกรรมจากการฝึกรอบมไปจัดได้ในระดับมากที่สุด ในเรื่อง การฝึกมารยาท ฝึกลักษณะนิสัย และฝึกพูดคุยสนทนาได้ตอบ อาจเป็นด้วยเด็กปฐมวัย เริ่มปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกมากขึ้น เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถใช้ภาษาพูดได้ดีพอควร เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นภายนอกครอบครัว รู้จักคบเพื่อนและเล่นร่วมกัน เมื่อมีการพบปะผู้คนมากขึ้น การปรับตัวจะดีขึ้น (เอกสารประกอบการฝึกรอบม, 2542, หน้า 25) ซึ่งเป็นมูลเหตุที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จในการฝึกทักษะสังคมกับเด็กในระดับมากที่สุดได้ ส่วนในประเด็นอื่น ๆ นั้นผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรมได้ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง การฝึกระเบียบวินัย ฝึกความรับผิดชอบ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนการดูแลอุปกรณ์ของใช้ของตนเองและส่วนรวม ซึ่งก็นับได้ว่าประสบความสำเร็จในการนำความรู้ไปใช้เช่นกัน อาจเนื่องด้วยการทำงานของครูดูแลเด็กมีแนวคิดเรื่อง ของวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานรองรับอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว เมื่อรู้จักนำกิจกรรมเป็นตัวเชื่อมโยงให้แนวคิดลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ย่อมประสบความสำเร็จได้โดยง่าย เหนือสิ่งอื่นใดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ดูแลเด็กด้านบุคลิกภาพที่มีความนุ่มนวล อบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ ความมีเหตุผล รับผิดชอบเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยให้แก่เด็กได้ไม่น้อยไปกว่ากิจกรรมที่ได้เรียนรู้จากการฝึกรอบมมาแล้วของผู้ดูแลเด็ก

ด้านการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกรอบมสามารถนำกิจกรรมไปใช้ได้ในระดับมาก ทั้งในเรื่องการพัฒนาภาษา การฝึกจำแนกและหาความสัมพันธ์ของสิ่งของ และฝึกคิดและหาเหตุผล อาจเนื่องด้วยเด็กปฐมวัยพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของสมองมากขึ้น เรียนรู้ได้เร็ว มีความสนใจสิ่งรอบตัว ชอบสำรวจ ค้นคว้า ชักถาม อยากรู้ อยากเห็น รู้จักคิด และแสดงความคิดเห็น ผ่านการเล่น การพูด และการสื่อความหมาย (พัชรี สวนแก้ว, 2536) จึงสนองตอบต่อกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นได้อย่างสอดคล้องกัน ทำให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาสติปัญญาได้ในระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรใช้เอกสารประกอบการฝึกรอบมให้เกิดประโยชน์ในการแนะนำช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กที่รับเข้ามาใหม่ โดยผู้บริหารหรือผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกรอบมมาแล้วเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

1.2 ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกรอบมมาแล้วควรได้นำกิจกรรมฝึกปฏิบัติระหว่างอบรมมาปรับใช้เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมงานในหน้าที่พัฒนาเด็ก เช่น การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเกมการศึกษา หรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมระหว่างผู้ดูแลเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กในเมืองและชนบท เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกันของทั้ง 2 กลุ่มต่อไป